Israelul care nu se vede

Dincolo de turismul religios, Israelul are multe alte comori de oferit celor curioși să-l descopere: o capitală tânără, cu viață de noapte vibrantă, o filozofie existențială unică și multe legende subsumate unei credințe care a pus pe jar lumea-ntreagă: Kabala.

de Diana-Florina Cosmin, Israel

Dacă amintirile strânse în Israel ar fi un imens folder cu posibilitate de „search", mi-ar fi aproape imposibil să găsesc cuvântul cheie după care să le ordonez în ordinea crescătoare a gradului lor de „altfel". Spre deosebire de alte locuri cărora reușești să le găsești o linie directoare și să-ți disciplinezi amintirile de-a stânga și de-a dreapta ei, Israelul înseamnă o multitudine de senzații, experiențe și clipe de grație pe care le porți cu tine acasă pentru totdeauna: o doamnă venerabilă care îți fredonează „Sanie cu zurgălăi" cu lacrimi de emoție în ochi, pe o străduță minusculă din Tzfat; o coadă disciplinată la care trebuie să stai pentru a folosi „liftul de sâmbătă" (singurul angrenaj electric funcțional în ziua de Sabat); legenda sinagogii lui Isaac Abuhav, adusă din Toledo în Tzfat de o furtună iscată prin rugăciunea colectivă a mai multor învățați ai Kabalei, ori poate fascinantul proces de tălmăcire a numelui în ebraică, pentru a-ți

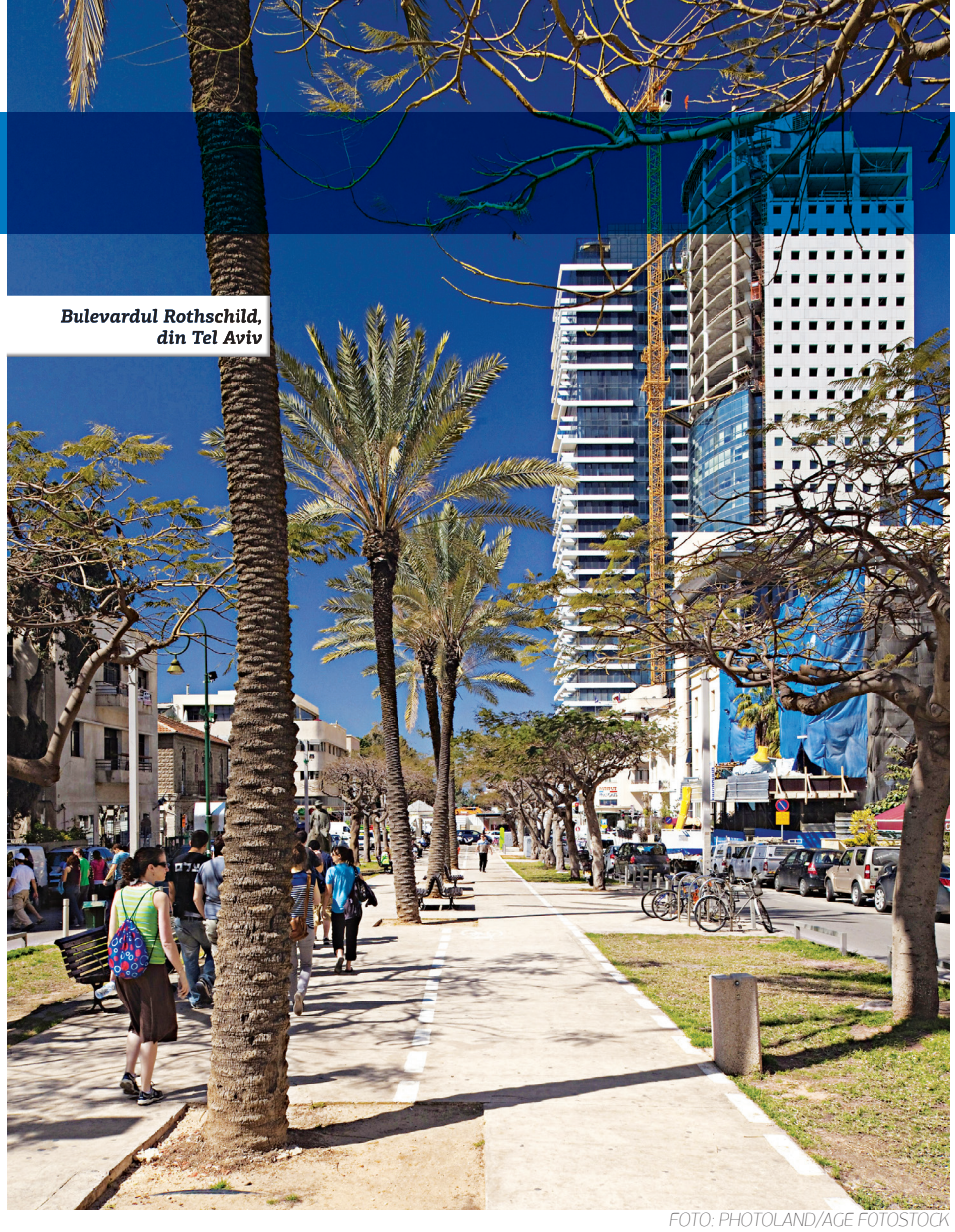

Bulevardul Rothschild, din Tel Aviv

FOTO: PHOTOLAND/AGE FOTOSTOCK

Celebrul bar georgian Nanuchka, din Tel Aviv

FOTO: GULIVER/AFP

afla ceea ce kabaliștii numesc „ADN-ul sufletului". Toate astea și încă de vreo trei ori pe-atât.

De la fiecare dintre oamenii pe care îi cunoști în Israel afli câte ceva care are prea puțin în comun cu lumea din care vii, dar care îți pune propria viață într-o perspectivă neobișnuită: cum fiecare cetățean israelian – de la prim-ministru la copiii de grădiniță - plantează anual câte un copac; cum din celebrele gospodării colective evreiești, kibbuțurile, s-au mai păstrat doar 300 în zilele noastre; cum Israelul reușește să se dezvolte în ritm uluitor în contextul unei coabitări tăioase și a unei păci „reci" și – mai ales - despre cum poți face foarte mult cu enorm de puțin. Ca de exemplu să ai o suprafață împădurită dublă față de începutul secolului XX, când ești un stat aflat în mijlocul deșertului, sau să dai trei universități între primele o sută ale lumii când istoria ta ca stat suveran nu întinde mai departe de anul 1948.

Apoi, firește, este Ierusalimul. Indiferent cât de religios ești (sau nu) în adâncul sufletului, este genul de loc în care nu trebuie să explici sau să justifici nimic, nu trebuie să-ți ascunzi sau să-ți declami credințele, e suficient să-ți păstrezi mintea deschisă ca să simți. Și, tocmai pentru că experiența Ierusalimului este profund intimă și diferită pentru fiecare persoană în parte, m-am gândit foarte mult dacă să o includ sau nu în acest articol.

Am ales să nu o fac, din mai multe motive: pentru că am avut nevoie cândva de doi ani de studiu universitar ca să înțeleg pe deplin mecanismele complexe care guvernează istoria și prezentul acestui oraș divizat în patru părți, patru seturi de reguli, patru filozofii de viață și patru credințe; pentru că ar fi trebuit să aloc tot spațiul articolului pentru a-i putea capta măcar o frântură din spirit și mai ales pentru că nicio așezare în frază nu-i poate face dreptate.

E un oraș care nu se povestește, se simte și, chiar de l-aș descrie, Ierusalimul meu ar fi doar „al meu", experiența mea raportată la datele personale și la starea de spirit cu care am pășit între zidurile cetății. Trebuie să-l privești, să-l miroși, să-l guști, să-l faci al tău și, tocmai de aceea, încer-

carea de a-l „povesti“ ar fi la fel de relativă precum tentativele filozofilor de a defini dragostea ori sensul vieții. Nu poți vedea Israelul fără să mergi și la Ierusalim, dar ai putea rata alte obiective fascinante și mult mai puțin cunoscute publicului larg. Vă propun, așadar, să considerați din start Ierusalimul secretul călătoriei la care vă invit în acest articol, și să deschideți ochii și mintea în fața celorlalte comori ascunse ale Israelului. Să începem.

Tel Aviv și „doctoratul în nightlife“

Dacă în alte orașe viața de noapte se descoperă empiric, prin „recomandări“ ale prietenilor, sfaturi culese de pe TripAdvisor sau îndrumări ad-hoc ale concierge-ului de la hotel, nightlife-ul din Tel Aviv ține de reguli clare și de trasee gata-omologate, un pic precum potecile prin care trebuie să te descurci prin munți și unde, da!, e foarte posibil să te pierzi fără un ghid. Pentru asta există jobul lui Ido Weil.

De profesie „specialist în viața de noapte“ (chiar asta scrie pe cartea lui de vizită!), Ido ne-a condus, ca un veritabil șef de expediție, de-a lungul Bulevardului Rothschild din Tel Aviv, zona stil Bauhaus cunoscută drept kilometrul zero al clubu-rilor și barurilor cool. Prima oprire: o curte cu aspect ușor insalubru, unde părea să fi existat cândva o fabrică sau o uzină.

Am bâjbâit printr-un hățiș de alei scufundate în beznă, până să coborâm câteva scări semi-iluminate către clubul cât se poate de underground numit Roth-schild 12. „E un loc ascuns, doar pentru cunoscători“, ne-a explicat Ido, cu aer de ultra-cunoscător, dobândit în patru ani de experiență neîntreruptă, noapte de noapte.

Pentru un oraș atât de tânăr precum Tel Aviv, e surprinzătoare multitudinea de locuri underground (stil „dezafectat-cool“) care trădează existența unei istorii industriale mult mai îndepărtate decât te-ai aștepta la prima vedere. A urmat Nanuchka, un bar georgian renumit în Tel Aviv, care m-a dus cu gândul la ceea ce ar fi însemnat cuvântul „hipster“ în perioada URSS: multe decorațiuni de culoare roșie, tablouri în care personajele clipesc din ochi cu ajutorul ledurilor (tot roșii, evident) și o atmosferă în care mai lipsește spartul farfuriilor de podea (ceea ce se și făcea pe vremuri, după cum ne asigură Ido).

Total diferit de noțiunea de club cu care eram obișnuită, dar atractiv și antre-nant, mai ales grație muzicii georgiene de calitate. E un loc care rezistă de peste zece ani, lucru rar într-un oraș aflat în continuă mișcare, precum Tel Aviv, unde noi localuri se nasc aproape în fiecare lună.

A treia oprire a fost Jimmy Who, un bar la fel de underground ca și primele două, care a adăpostit cândva seifurile unei bănci (ușile de seif și cifrurile au rămas la locul lor, adăugând culoare locului), iar seara s-a încheiat apoteotic la Radio EPGB, cel mai râvnit club din Tel Aviv conform prezentării lui Ido, unde absolut toată lumea vrea să intre și unde, grație faptu-lui că eram însoțiți de regele neîncoronat al vieții de noapte, am reușit să pătrundem fără să așteptăm la rând mai mult de cinci minute. „Ăsta e avantajul meseriei mele“, râde el, „cunosc pe toată lumea, știu pe cine să sun și cum să îmi duc clienții în locurile pe care ei și le doresc, fără să stea la coadă cu restul lumii“.

Pentru că există peste 3.200 de restau-rante și baruri în Tel Aviv și „toată lumea vrea să dețină unul“, jobul lui Ido s-a născut firesc, nu doar pentru a-i ajuta pe turiști să intre în locurile care contează, ci și pentru ca ei să plece cu o impresie pozitivă. „Foarte mulți veneau, intrau în două-trei localuri dintre cele aflate la vedere, după care ple-cau dezamăgiți, spunând că în Tel Aviv nu s-au distrat deloc“, își varsă oful Ido. „Eu pot să schimb asta“.

Pe cât de dinamică este viața de no-apte din Tel Aviv, pe atât de grăbiți sunt petrecăreții: dacă în România cluburile își primesc clienții mult după miezul nopții, în Tel Aviv la ora 11:30 toate localurile sunt pline, nu mai ai loc nici să arunci un ac, iar dacă vrei să mai intri te poți pregăti de o așteptare de până la o oră. „Vezi? Tocmai aici intervine expertiza mea!“, glumește Ido, care practică această meserie de patru ani,

GRĂDINILE BAHAI DIN HAIFA

Nu am reușit să ajungem la timp pentru a vizita Grădina Gheţimani din Ierusalim, dar m-am considerat pe jumătate răzbunată grație opririi în Haifa, la Grădinile Bahai. Un mister de la un capăt la altul, ele reprezintă altarul credincioșilor Bahai (cinci milioane de adepţi) care la sfârșitul secolului al XIX-lea s-au rupt de musulmanii șiiți din Iran, plecând în exil în țările musulmane din apropiere. Mormântul lui Bab, inițiatorul acestei credinţe, se află în interiorul domului construit în 1953 în mijlocul Grădinilor Bahai din Haifa, cu o înălţime de 40 de metri și acoperit cu peste 14.000 de ţigle de aur. Altarul interior are nouă laturi, fiecare reprezentând una dintre religiile importante ale lumii, iar grădinile spectaculoase care străjuiesc domul sunt create sub forma a nouă cercuri concentrice, asemănătoare unor valuri. Grădinile nu pot fi vizitate decât de jos în sus, niciodată invers (prin coborâre de la cel mai înaltă terasă), pentru a nu sta cu spatele la marele Dom, un act ce ar contraveni credinţei Bahai. Intrate în patrimoniul UNESCO în 2008, și-au câștigat – pe bună dreptate - titlul de „a opta minune a lumii“: totul, de la ultimul fir de iarbă până la fântânile arteziene din marmură italiană, este îngrijit până aproape de perfecţiune, iar panorama de pe cea de-a 19-a terasă (ce poartă numele „Grădinile Persiei“), fac să merite cu prisosinţă o călătorie și o promenadă de primăvară.

fiind - prin site-ul său tlvnight.com - colaborator oficial al Ministerului Turismului și al celor mai multe dintre hotelurile de cinci stele din Tel Aviv.

Pe tărâmul Kabalei

Singurul cuvânt pe care îl știu în ebraică este „Toda“ (cu accent pe a doua silabă). L-am învățat de la Galia, o jurnalistă din Tel Aviv pe care am cunoscut-o în Italia în urmă cu doi ani și care îl rostea la fiecare trecere a vaporetto-ului nostru pe sub podurile magnifice din Veneția.

După cele trei zile de călătorie, mi-a rămas o prietenie pentru toată viața și un cuvânt care ascundea o întreagă filozofie existențială. „Toda“. „Mulțumesc“. Pentru că te afli într-un loc la care alții doar visează. Pentru că vezi ceva frumos. Pentru că ești. Galia nu era o persoană religioasă, nu studiase Biblia, nu cunoștea mare lucru despre Kabala. Fusese învățată însă, din copilărie, că trebuie să mulțumești ca să poți avea mai mult.

Exact ceea ce predică drept filozofie de viață a evreilor și rabinul Eyal Riess, directorul Centrului Internațional Kabbalah din Tzfat, orașul considerat leagănul Kabalei. Și, pe măsură ce-l ascultam vorbind, înțelegeam mai bine și filozofia înnăscută a prietenei mele. „Kabala te ajută să-ți conștientizezi mai bine puterea spirituală și să o folosești pentru a-ți atinge scopurile în viață“, explică Eyal. „Asta se face prin fapte bune, gânduri pozitive și tot ceea ce ține de un stil de viață armonios“. Kabala este peste tot și are de-a face cu recunoștința, cu sincronicitățile pe care suntem obișnuiți să le considerăm coincidențe fericite și cu toate actele de generozitate care, odată făcute, se răsfrâng înapoi asupra noastră sub formă de răsplată.

Rabinul Reiss este un tradiționalist religios, așa că nu poate nici măcar să dea mâna cu o femeie - „puteți să mă înregistrați video, audio, să mă întrebați orice vreți voi, numai nu puneți mâna pe mine“, ne-a anunțat, mai în glumă mai în serios – dar nu a fost toată viața astfel. Și-a descoperit vocația abia după 20 de ani, după o adolescență petrecută, ca orice tânăr din Tel Aviv, pe plajele mării Mediterane. Anual, Centrul Internațional Kabbalah din Tzfat pe care îl conduce în prezent are câteva mii de oaspeți, pentru așa-numitele „refugii Kabala“: două, cinci sau opt zile în care turiștii veniți din toată lumea locuiesc în clădirile vechi de câteva secole, învață să mediteze și se familiarizează cu principiile filozofiei vechi de mii de ani. Soția lui Eyal, specialistă în make-up și beauty, susține seminarii speciale pentru femei, pentru a le învăța să îmbine frumusețea interioară cu cea exterioară. „Frumusețea și spiritualitatea merg mână-n mână“, explică Eyal. „Kabala nu mai e doar o filozofie mistică evreiască, ci un set de principii pe care le poți integra în viața de zi cu zi, indiferent de confesiunea ta“.

Cea care a așezat Tzfatul, un orășel cvasi-necunoscut din nordul Israelului, pe harta turistică a lumii a fost Madonna, care a venit în 2009, la terminarea turneului său în Israel, pentru a se ruga la mormintele celebrilor kabaliști din zonă. „A venit cu un elicopter și s-a dus exact acolo, unde se vede piatra albastră“, ne arată cu degetul Eyal, de pe terasa Centrului Kabbalah. „Este mormântul Sfântului Ari“.

Conform martorilor, Madonna a cântat o melodie compusă pentru Sabat de către kabaliștii din Tzfat, a făcut o meditație scurtă și apoi a plecat, tot cu elicopterul. „La fiecare 2-3 săptămâni ne mai vine câte o celebritate americană, tot ca să se roage aici“, ne povestește Eyal. La câțiva metri de mormântul Sfântului Ari, se află un Mikve, o baie ritualică săpată într-un izvor, prin care kabaliștii consideră că se poate curăța atât trupul, cât și sufletul. Ca multe dintre locurile din Tzfat, este accesibilă doar bărbaților.

Dacă la Tel Aviv eram surprinsă de toate secretele pe care le ascunde orașul în subteran, în Tzfat ele au o explicație istorică: din 1759 până în prezent, zona a suferit două cutremure mari, de peste opt grade pe scara Richter, multe case păstrând cotloane acoperite cu praf și pământ, redescoperite abia la câteva secole distanță. „Tzfat e format din mai multe straturi, săpând în adâncurile lui descoperi secolul XIII, apoi

Scrib într-un atelier de caligrafie din Tzfat.

Turcoazul, nuanța Cerului, este omniprezent în Tzfat.

Sinagoga Ari Ashkenazi din Tzfat.

secolul VI", explică Eyal. Apoi face o glumă de businessman: „E bun pentru imobiliare: cumperi ceva mic și sapi până dai de un palat". Pentru cei care vin în Tzfat să descopere Kabala, locurile secrete din adâncuri sunt o sursă de fascinație, pentru că, susține Eyal, pot face meditații exact acolo unde trăiau cândva kabaliștii celebri, simțind energia specială a acestor locuri.

Și totuși, ce este Kabala? Toate recepțiile hotelurilor din Israel au această inscripție chiar la intrare, însă nu neapărat din evlavie, ci dintr-un motiv pur...lexical: în limba ebraică, „kabbalah" înseamnă „a primi". Ori, altfel spus, procesul de recepție directă învățăturilor din străbuni. Se spune că principiile Kabala i-au fost dăruite lui Moise pe Muntele Sinai, fiind apoi transmise în secret, timp de o mie de ani, până la scrierea primei culegeri de învățături Kabala, numită Zohar („splendoare" sau „strălucire" în ebraică). Legenda consemnează că Zoharul a fost întocmit într-o peșteră din Tzfat.

Mergând pe firul învățăturilor străvechi ale Kabalei, aflăm că Israelul numără patru locuri sfinte, fiecare reprezentând unul dintre cele patru elemente mistice: pământ, apă, foc și aer. Hebron este asociat Pământului, fiind locul în care se află înmormântați Abraham și Sara, Adam și Eva și toți ceilalți patriarhi ai poporului evreu.

Tiberias este asociat elementului Apă, fiind un oraș cu ieșire la Marea Galileii. Ierusalimul reprezintă Focul, grație flăcărilor care ard în templele sfinte ale cetății, dar și datorită faptului că rugăciunile, conform principiilor Kabala, se ridică la ceruri asemeni unor flame.

Tzfat reprezintă elementul Aer, de unde și convingerea înalților învățați evrei că aici, mai bine decât oriunde altundeva în lume, se deschid canalele de comunicare profundă ale minții. „Aerul din Tzfat îți activează acei centri care fac mai ușoară înțelegerea și învățarea principiilor Kabala", explică Eyal.

Deși s-a încetățenit imaginea brățărilor kabala de culoare roșie, în Tzfat am aflat că ele pot fi și de culoare albastră (culoarea cerului). Din acest motiv, orașul este plin de pete de culoare turcoaz - balus-

Grădinile Bahai din Haifa

FOTO: DIANA-FLORINA COSMIN

trade, acoperișuri, pietre de pe alei - vizibile chiar și în straturile profunde ale orașului, semn că au fost folosite încă din cele mai vechi timpuri. „Roșul și albastrul sunt cele două culori fundamentale ale Sephirotului, instrumentul care redă structura sufletului, în știința Kabalei", explică Eyal.

Altfel spus, Sephirotul este echivalentul Kabala al hărții chakrelor sau a meridianelor energetice: partea stângă a corpului este dominată de culoarea roșie, iar cea dreaptă de culoarea albastră.

În funcție de prima literă a numelui (care, în Kabala, trasează direcția în care se duce energia persoanei) poți interpreta, cu ajutorul Sephirotului, trăsăturile care îți domină destinul: înțelepciune, înțelegere, știință, bunătate, severitate, frumusețe, splendoare, victorie sau empatie.

Pornind de la data nașterii, poți căuta apoi în cartea sfântă a evreilor – Tora - versetul care corespunde matematic cifrelor tale, pentru a descifra care este menirea ta în această viață. O știință care fascinează tot mai mulți occidentali, de unde și multitudinea de ateliere de caligrafie de unde îți poți cumpăra un tablou realizat de mână (în pană de curcan), care să includă versetul tău de suflet.

Unul dintre scribii pe care i-am cunoscut în aceste ateliere transformă de opt ani în obiecte de artă bucățelele de înțelepciune ebraică. Zi de zi, timp de opt ore. În momentul vizitei noastre, lucra la unul dintre cânturile lui David, pe care ni l-a tradus într-o engleză aproximativă: „Trecutul s-a dus, viitorul stă să vină, prezentul este doar o clipire a pleoapelor, așa că de ce să-ți faci griji?".

Fiecare creație de acest gen este structurată ca o floare, în jurul unui centru – „același principiu după care a fost creată lumea" – elementele decorative fiind adăugate intuitiv. „Nu mă gândesc prea mult ce și cum să fac, totul vine din suflet și din inspirație", ne-a explicat scribul.

Pentru o experiență care să nu aibă de-a face direct cu Kabala, ci strict cu explorarea acestui oraș străvechi al acoperișurilor turcoaz există Artist's Colony Inn. Cu doar patru camere, curți interioare

Tzfat

Tel Aviv

FOTO: PHOTOLAND/AGE FOTOSTOCK

și o atmosferă de „acasă", a fost ales în 2012 cel mai bun han bed&breakfast din Orientul Mijlociu în topul Traveler's Choice.

Pentru prima oară în România, Paralela 45, Eximtour, Cocktail Holidays și Prestige Tours-Happy Tours au realizat, în parteneriat cu El Al Airlines, și o serie de pachete speciale de călătorie pentru românii care își doresc să descopere vibrațiile Tel Aviv-ului, filozofia Kabalei sau... și una și cealaltă.

În perioada aprilie-iunie 2013, trei nopți în Tel Aviv încep de la 393 de euro/persoană, iar inițierea în Kabala în Centrul Internațional din Tzfat de la 799 de euro/persoană (trei nopți) la 955 de euro/persoană (patru nopți).

BRĂȚĂRI DE VIAȚĂ

Pe Thea Haimovitz, proprietara Laboratoarelor Thea și creatoarea primei colecţii de bijuterii Kabala din România, o cunosc de trei ani și de tot atâta vreme studiez, de la distanţă, sincronicităţile surprinzătoare pe care le poartă cu sine peste tot. Ori de câte ori în discuţiile sau întâlnirile noastre interveneau coincidenţe pe care le găseam greu de explicat, ea zâmbea și îmi spunea fără urmă de dubiu: „Nu e coincidenţă, e Kabala". Iar eu zâmbeam, la rândul meu, până când s-au adunat atât de multe coincidenţe încât nu am mai putut să le califc nici eu altfel decât prin ceea ce Thea numește „Kabala", iar alţii numesc destin, putere divină sau o forţă aflată mai presus de noi. Textul de mai jos - semnat de Thea Haimovitz - a pornit tot de la o coincidenţă. Chiar în dimineaţa în care m-am așezat la birou pentru a așterne acest material, am primit un email de la Thea. „Am scris aseară un articol despre brăţara roșie și aș vrea să ți-l trimit să-l citești și tu, de curiozitate. Vrei?". Am zâmbit, l-am citit și vi-l prezint în continuare, pentru că - dacă am învăţat ceva de la Thea, care va avea în curând și prima emisiune despre Kabala din România, la Radio Shalom - este că nu poţi ignora coincidenţele. Trebuie să ţi le asumi, să te bucuri de ele, să le trăiești. Asta e Kabala.

„Dincolo de orice superstiţie, brăţara roșie Kabala este o formă de protecţie care a trecut testul miilor de ani. Pe meleaguri românești, tradiţia creștină a mamei care leagă de mâna pruncului un fir de culoare roșie în șapte noduri, cu rol de protecţie, este practicată cu sfinţenie până în ziua de azi. Dorinţa omului de a se proteja energetic este strâns legată de instinctul de conservare. Vibraţiile umane joase - cunoscute ca „energii negative" - sunt bine-cunoscute în istorie, efectele lor destructive fiind percepute și descrise de oameni din toate religiile și nivelurile sociale. Ele își au originea atât în felul în care suntem priviţi și percepuţi de alţii, cât și în sufletul și conștiinţa noastră.
Creierul uman este cel mai puternic emiţător-receptor din Univers. Gândurile noastre sunt informaţii nematerializate, iar fiecare clipă a vieţii este marcată de emiterea unui gând, ceea ce înseamnă că, fără să vrem, construim sau distrugem ceva. Nu știm cum funcţionează exact, dar știm sigur că gândurile pozitive au o vibraţie înaltă, iar cele negative una joasă. Brăţara Kabala nu ne protejează doar de vibraţiile joase ale celor din jur, ci și de noi înșine în momentul în care le emitem, pentru a nu deveni victimele propriilor gânduri și depresii. Aceste priviri și gânduri sunt cunoscute și drept „deochi" în română, „mal occhio" în italiană, kabaliștii le numesc „ayin horeh", iar arabii „ayin harsha". Este un concept menţionat și în Biblie, asupra căruia există un consens general în toate religiile. Brăţara Kabala este, astfel, o formă de imunizare spirituală: o conștientizare permanentă a faptului că gândurile noastre trebuie să fie mereu constructive. Nu orice fir roșu este Kabala, dar orice manifestare de acest fel este inspirată într-un fel de Kabala. Se poartă doar la mâna stângă, pentru că partea inimii are rolul de receptare. Adevăratele brăţări sunt create după ritualuri calculate și respectate cu sfinţenie, lucrându-se doar în anumite zile și la anumite ore, nu în zile de sărbătoare iudaice și creștine și nu la sfârșit de săptămână. Dacă îţi dorești o bijuterie Kabala înseamnă că spiritual „ai ajuns acolo", pentru că voinţa noastră îi activează puterea. Este un prim pas spre autocunoaștere, ca o declaraţie de intenţie a faptului că suntem pe aceeași linie cu dorinţele sufletului. Kabala nu este o religie, ci o filozofie a gândirii pozitive și a înţelegerii vieţii, proprie tuturor religiilor, de la evrei la creștini sau musulmani. Este baza celebrei cărţi „Secretul" iar Yehuda Berg, președintele Centrului Kabala din Tel Aviv, consideră că baza conștientizării brăţării pe mână este recunoștiinţa pentru tot ceea ce avem și ceea ce ne înconjoară. Modestie și claritate în gânduri, pentru că lucrurile mari se fac în liniște. Sau, cum spune Berg: „Alege să o faci nu doar din motive etice sau morale, ci pentru propriul interes". (THEA HAIMOVITZ)